

บทที่ 3

พื้นที่ศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย เนื่องจาก จังหวัดสุโขทัยมีลุ่มน้ำยมที่ถือว่าเป็นแม่น้ำสายหลักที่สำคัญของประเทศไทย โดยประชาชนต้องอาศัยแม่น้ำยมเพื่อการเกษตรแต่ปัญหาที่ต้องเผชิญอยู่เป็นประจำทุกปีนั่นคงหนีไปพื้นที่ปัญหาน้ำท่วมและขาดแคลนน้ำซึ่งถือว่ามี ความรุนแรงมาก ถึงแม้ว่าจะมีโครงการต่างๆในการพัฒนาแหล่งน้ำในลุ่มน้ำยมก็ตาม เช่น โครงการชลประทานขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า เป็นต้น แต่โครงการดังกล่าวก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆได้เท่าที่ควร เนื่องจากงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด และมีการต่อต้านจากประชาชน เป็นต้น ปัจจุบันได้มีการดำเนินโครงการแก้มลิงทุ่งทะเลหลวงขึ้น โดยถือว่าเป็นเมกะโปรเจกต์ที่จะสามารถบรรเทาปัญหาต่างๆได้และศักยภาพในการกักเก็บน้ำก็ใกล้เคียงกับโครงการขนาดใหญ่และที่สำคัญคือประชาชนในพื้นที่ให้การสนับสนุนจึงทำให้ปัญหาต่างๆไม่เกิดขึ้น จากสาเหตุข้างต้นผู้ศึกษาจึงทำการศึกษาในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย ในบทนี้จะ เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับพื้นที่ศึกษาในจังหวัดสุโขทัย คือ 1) พื้นที่และอาณาเขต 2) ลักษณะภูมิประเทศและ ภูมิอากาศ 3) ประชากร 4) ทรัพยากรธรรมชาติ ในแต่ละหัวข้อมียละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 พื้นที่และอาณาเขต

จังหวัดสุโขทัยตั้งอยู่ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ซึ่งประกอบด้วย 9 จังหวัด คือ อุทัยธานี เพชรบูรณ์ กำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตร พิษณุโลก อุตรดิตถ์ ตาก และสุโขทัย มีระยะทางห่างจาก กรุงเทพมหานคร ประมาณ 440 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 4,122,557 ไร่ หรือ 6,596.092 ตาราง กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้ (ภาพ 3.1)

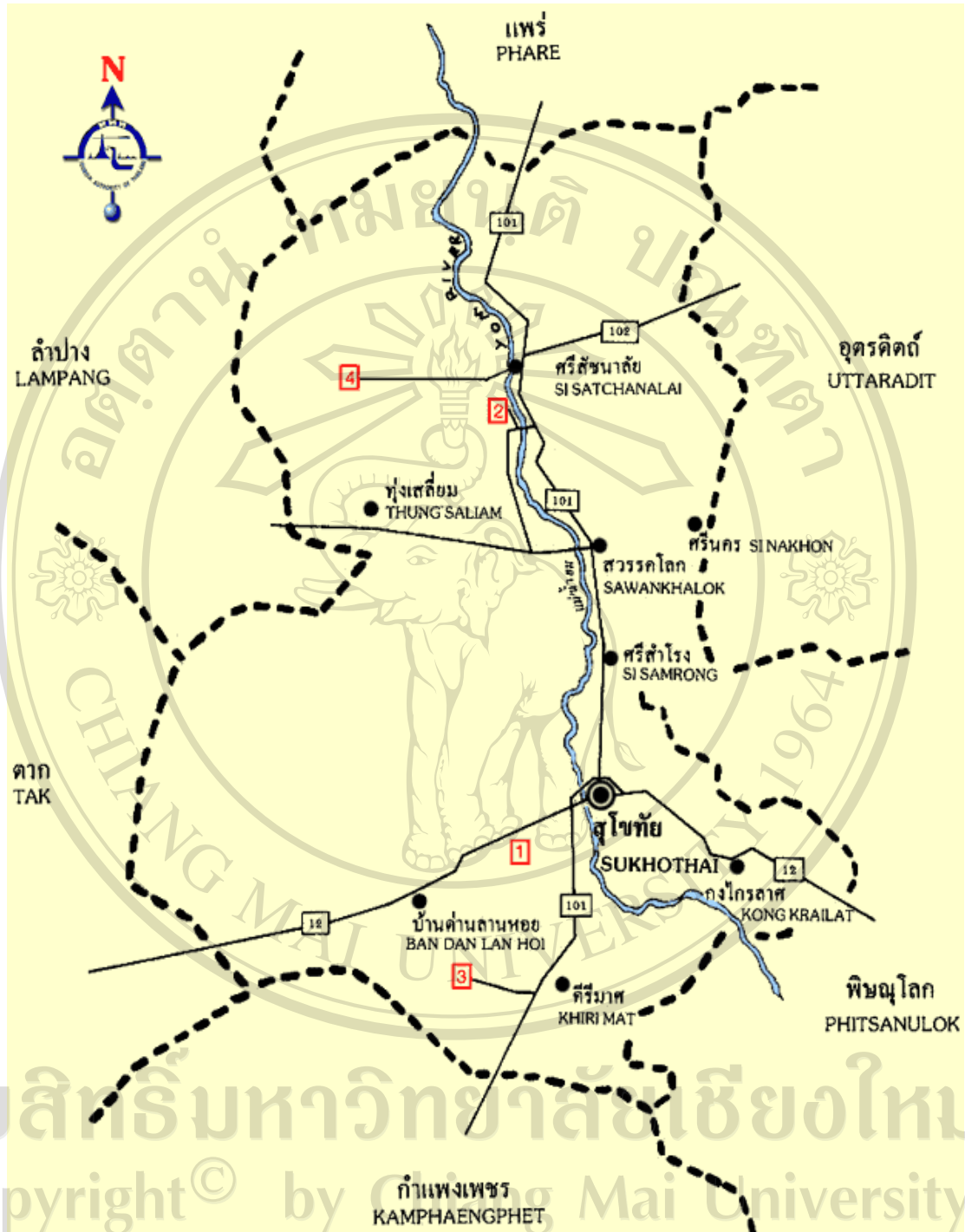
ทิศเหนือ เขตอำเภอศรีสัชนาลัย ติดต่อกับ อำเภอวังชิ้น อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่
และอำเภอลับแลจังหวัดอุตรดิตถ์

ทิศใต้ เขตอำเภอคีรีมาศ และอำเภอกงไกรลาศ ติดต่อกับ อำเภอพราน
กระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร และอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

ทิศตะวันออก เขตอำเภอกงไกรลาศ อำเภอศรีสำโรง และอำเภอสวรรคโลก ติดต่อกับ
อำเภอพรหมพิราม อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก และอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

ทิศตะวันตก เขตอำเภอบ้านด่านลานหอย และอำเภอทุ่งเสลี่ยม ติดต่อกับ อำเภอเมือง
ตาก อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก และอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ที่มา: ที่ทำการปกครองจังหวัดสุโขทัย สิงหาคม, 2543

ภาพ 3.1 แผนที่จังหวัดสุโขทัย

3.2 ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศ

จังหวัดสุโขทัยตั้งอยู่บนภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทยห่างจากกรุงเทพมหานครตามระยะทางหลวงแผ่นดินประมาณ 440 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 6,596.092 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 4,122,557 ไร่ มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม โดยตอนเหนือเป็นที่ราบสูงมีภูเขาเป็นพืดยาวมาทางทิศตะวันตก พื้นที่ตอนกลางเป็นที่ราบและตอนใต้เป็นที่ราบสูง มีแม่น้ำไหลผ่านจากเหนือลงใต้ โดยผ่านพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย สวรรคโลก ศรีสำโรง เมืองสุโขทัย และอำเภอ กงไกรลาส เป็นระยะทางประมาณ 170 กิโลเมตร จังหวัดสุโขทัยมีภูเขาที่สูงที่สุด คือ เขาหลวง ซึ่งยอดเขามีความสูง 1,200 เมตร จากระดับน้ำทะเล สภาพภูมิอากาศโดยทั่วไปมีลักษณะเปลี่ยนแปลงไปตามอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งออกได้เป็น 3 ฤดู คือ

ฤดูร้อน	เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงพฤษภาคม
ฤดูฝน	เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงตุลาคม
และฤดูหนาว	เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงกุมภาพันธ์

อุณหภูมิโดยเฉลี่ยตลอดปี ประมาณ 27.6 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.0 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22.2 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งปีประมาณ 1, 208.88 มิลลิเมตร บริเวณที่มีฝนตกมากที่สุดจะอยู่ตอนบนของจังหวัด บริเวณอำเภอศรีสัชนาลัย และอำเภอนคร

3.3 ประชากร

ประชากรในจังหวัดสุโขทัยส่วนใหญ่สืบเชื้อสายมาจากชาวไทยดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในดินแดนนี้มานานมาแล้ว โดยมีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ตลอดจนงานสำเนียงภาษาพูดเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง จะมีคนอพยพมาจากท้องถิ่นอื่นบ้างไม่มากนัก นอกจากนี้ยังมี ชนกลุ่มน้อยเป็นชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยง ม้ง เย้า และลีซอ ซึ่งส่วนหนึ่งอาศัยอยู่ในดินแดนแถบนี้มานานแล้ว และอีกส่วนหนึ่งอพยพมาจากจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดลำปาง น่าน พะเยา เชียงราย แพร่ ตาก และเพชรบูรณ์ ปัจจุบันชาวเขาเหล่านี้อาศัยอยู่ในเขตตำบลบ้านแก่ง และตำบลแม่สิน แม่สำ ในอำเภอศรีสัชนาลัย มีจำนวนประมาณ 428 หลังคาเรือน

ตาราง 3.1 จำนวนประชากรในจังหวัดสุโขทัย

อำเภอ	จำนวนบ้าน	ประชากร		
		ชาย	หญิง	รวม
เมืองสุโขทัย	25,573	38,213	40,899	79,112
สวรรคโลก	20,786	34,428	36,513	70,941
ศรีสัชนาลัย	21,747	36,912	37,514	74,426
กงไกรลาศ	16,271	29,410	30,878	60,288
ศรีสำโรง	18,446	31,713	34,135	65,848
บ้านด่านลานหอย	10,500	21,241	20,669	41,910
ทุ่งเสลี่ยม	11,427	21,556	21,577	43,133
คีรีมาศ	11,621	23,645	24,025	47,670
ศรีนคร	6,781	12,966	13,363	26,329
รวม	174,144	302,289	316,956	619,245

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดสุโขทัย, ข้อมูล ณ เดือนกันยายน 2550

3.4 ทรัพยากรธรรมชาติ

จังหวัดสุโขทัยเป็นจังหวัดหนึ่งที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ประกอบด้วย ป่าไม้และมีพื้นที่ดินอันเหมาะสมแก่การเพาะปลูก มีแร่ธาตุที่สำคัญ มีแหล่งน้ำธรรมชาติและทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งแหล่งธรรมชาติที่งดงาม ตลอดจนวัฒนธรรมประเพณีอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชาวสุโขทัย

3.4.1 ทรัพยากรป่าไม้

ในปี พ.ศ. 2527 จังหวัดสุโขทัยมีเนื้อที่ป่าไม้ 2,367.08 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณร้อยละ 35.63 ของเนื้อที่ทั้งหมดของจังหวัด กรมป่าไม้ได้ประกาศกำหนดพื้นที่ป่าเป็นป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน 12 แห่ง เนื้อที่ 1,923,499.75 ไร่ อุทยานแห่งชาติ จำนวน 2 แห่ง เนื้อที่ 346,375 ไร่ เขตห้ามล่าสัตว์ป่า จำนวน 1 แห่ง เนื้อที่ 15,875 ไร่ และวนอุทยาน จำนวน 1 แห่ง เนื้อที่ 11,250 ไร่

3.4.2 ทรัพยากรน้ำ

แม่น้ำยม เกิดจากต้นเขาผีปันน้ำ อำเภอปง จังหวัดพะเยา ไหลผ่านจังหวัดแพร่ และจังหวัดสุโขทัย จากทางเหนือสู่ทางใต้ ผ่านพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย อำเภอสวรรคโลก อำเภอศรีสำโรง อำเภอเมืองสุโขทัย อำเภอกงไกรลาศ เป็นระยะทางประมาณ 170 กิโลเมตร ไปบรรจบแม่น้ำน่านที่อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งลุ่มน้ำสาขาหลักที่สร้างปัญหาของแม่น้ำยม จังหวัดสุโขทัย มีดังนี้

- **ลุ่มน้ำแม่ลำพัน** เป็นลุ่มน้ำที่อยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัด และอยู่ทางฝั่งขวาของแม่น้ำยมพื้นที่ลุ่มน้ำบางส่วนอยู่ในเขต จังหวัดตาก และจังหวัดลำปาง ยังไม่มีอ่างเก็บน้ำ
- **ลุ่มน้ำแม่มอก** เป็นลุ่มน้ำที่อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัด และอยู่ทางฝั่งขวาของแม่น้ำยมพื้นที่ลุ่มน้ำส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง มีอ่างเก็บน้ำแม่มอกสร้างเสร็จแล้วเก็บน้ำได้ 96 ล้าน ลบ.ม. โดยมีปริมาณน้ำไหลลงสู่อ่างเก็บน้ำเฉลี่ยปีละประมาณ 118 ล้าน ลบ.ม.
- **ลุ่มน้ำห้วยท่าแพ** เป็นลุ่มน้ำที่อยู่ทางทิศเหนือของจังหวัด และอยู่ทางฝั่งขวาของแม่น้ำยม พื้นที่ลุ่มน้ำอยู่ในเขตตำบลบ้านแก่ง ตำบลสารจิตร อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย มีอ่างเก็บน้ำห้วยท่าแพสามารถเก็บกักน้ำได้ 58 ล้าน ลบ.ม. โดยมีปริมาณน้ำไหลลงสู่อ่างเก็บน้ำเฉลี่ยปีละประมาณ 74 ล้าน ลบ.ม.
- **ลุ่มน้ำห้วยแม่ราก** เป็นลุ่มน้ำที่อยู่ทางทิศเหนือของจังหวัด และอยู่ทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำยม พื้นที่ลุ่มน้ำอยู่ในเขต ตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ยังไม่มีอ่างเก็บน้ำ
- **ลุ่มน้ำคลองสามพวง** เป็นลุ่มน้ำที่อยู่ทางทิศใต้ของจังหวัด และอยู่ทางฝั่งขวาของแม่น้ำยม พื้นที่ลุ่มน้ำอยู่ในเขต จังหวัดกำแพงเพชร มีอ่างเก็บน้ำคลองข้างใน ตั้งอยู่ในลำน้ำสาขาของคลองสามพวง ก่อสร้างเสร็จแล้วเก็บน้ำได้ 9 ล้าน ลบ.ม.

จังหวัดสุโขทัยมีแหล่งน้ำธรรมชาติเป็นน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน (น้ำบาดาล) ที่สำคัญดังนี้

- **อ่างเก็บน้ำคลองข้างใน** ตั้งอยู่ในเขต อุทยานแห่งชาติรามคำแหง เป็นแหล่งชมทัศนียภาพของทิวเขา เป็นอ่างเก็บน้ำคลองของชลประทาน ก่อสร้างและแล้วเสร็จ ปี พ.ศ.2532 มีความจุ 9 ล้านลูกบาศก์เมตร ยาว 770 เมตร สูง 14 เมตร มีเนื้อที่ในเขตชลประทาน 15,000 ไร่ บริเวณเหนืออ่างเก็บน้ำแหล่งน้ำขนาดใหญ่ซึ่งโอบล้อมด้วยเทือกเขาหลวง ทำให้เกิดทิวทัศน์ที่งดงามมาก ในช่วงเช้าของทุกวัน จะมีฝูงนกน้ำชนิดต่าง ๆ บินเหนือผิวน้ำมากมาย
- **อ่างเก็บน้ำพันทลาย** เป็นสถานที่ที่สำคัญในตำบลโดนด อยู่ในหมู่ 6 อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย ซึ่งเป็นสถานที่สวยงาม เป็นธรรมชาติมีการเลี้ยงสัตว์น้ำหลายชนิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งที่น่าสนใจ
- **อ่างเก็บน้ำสิริพงษ์** เป็นสถานที่เก็บน้ำระหว่างหุบเขา สร้างสมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี มีประวัติการวางท่อแบบโบราณ นำน้ำมาใช้ในเขตเมือง ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย
- **อ่างเก็บน้ำบึงใหญ่** ตั้งอยู่หมู่ 9 ตำบลบ้านสวน ถนนเส้นพิษณุโลก-สุโขทัย-ตาก เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง ซึ่งมีเนื้อที่ 2,000 ไร่ (3.2 ตารางกิโลเมตร) ซึ่งกำลังดำเนินการอยู่โดยมีพื้นที่ครอบคลุม 3 ตำบล คือ ตำบลบ้านสวน ตำบลศาลเตี้ย อำเภอเมือง และตำบลวังฆ้อง อำเภอศรีสำโรง
- **อ่างเก็บน้ำห้วยท่าแพ** พื้นที่ประมาณ 39,000 ไร่ ครอบคลุม 3 ตำบล คือ ตำบลบ้านแก่ง ตำบลสารจิตร และตำบลหนองอ้อ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย เพื่อให้มีน้ำเพียงพอสำหรับส่งน้ำเข้าสู่พื้นที่เพาะปลูกในเขตโครงการ โดยการก่อสร้างระบบชลประทาน
- **อ่างเก็บน้ำกั้วหญ้าแทน** ตั้งอยู่หมู่ที่ 9 บ้านลานกระบือใต้ ตำบลดิ่งชัน อำเภอบ้านด่านลานหอย ใช้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำที่สำคัญๆ เช่น กุ้งก้ามกราม ปลาตะเพียน ปลายี่สก เป็นต้น

- **อ่างเก็บน้ำแม่หมอก** มีบริเวณหัวงานตั้งอยู่ในเขต อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง แต่พื้นที่ท้ายอ่างแม่หมอกส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย อยู่ห่างจากจังหวัดสุโขทัย 68 กิโลเมตร มีพื้นที่ 543 ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นที่ทางการเกษตรประมาณ 352 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าโปร่ง มีภูเขาอยู่ทางทิศตะวันตก พื้นที่สองฝั่งเป็นพื้นที่นาเพื่อใช้เก็บกักน้ำสำหรับช่วยเหลือการเพาะปลูกในฤดูฝนและฤดูแล้ง

- **อ่างเก็บน้ำแม่สูง** ตั้งอยู่ที่ตำบลป่าจ๋ว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย เป็นเขื่อนดิน สูง 27.80 เมตร กว้าง 8 เมตร สันเขื่อนยาว 596 เมตร เก็บน้ำได้ 12.95 ล้านลูกบาศก์เมตร สามารถช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกได้ 8,000 ไร่ และเพื่ออุปโภคบริโภค บรรเทาอุทกภัย

- **น้ำใต้ดิน (บาดาล)** จัดสร้างโดยกรมชลประทานในเขตอำเภอสวรรคโลก จำนวน 104 บ่อ และในเขตอำเภอศรีนคร จำนวน 100 บ่อ สามารถส่งน้ำเพื่อการเกษตรในพื้นที่ 45,000-50,000 ไร่ โดยประกอบไปด้วย

- บ่อบาดาล 3,272 บ่อ
- บ่อน้ำตื้น 9,023 บ่อ
- สระสาธารณะ 1,078 แห่ง
- ฝ่ายส่วนตัว 735 แห่ง
- คลองชลประทานส่งน้ำ 74 แห่ง
- ระบบประปา 554 แห่ง
- หนอง บึง จำนวน 156 แห่ง (ใช้งานได้ในฤดูแล้ง 134 แห่ง)
- น้ำพุน้ำซับ จำนวน 6 แห่ง (ใช้งานได้ในฤดูแล้ง 4 แห่ง)
- อื่นๆ จำนวน 56 แห่ง (ใช้งานได้ในฤดูแล้ง 52 แห่ง)

- **สถานีสูบน้ำ** ของกรมพลังงานแห่งชาติ จำนวน 37 สถานี สามารถส่งน้ำเพื่อการเกษตรได้ จำนวน 50,000 ไร่

3.4.3 ทรัพยากรแร่ธาตุ

แร่ธาตุที่สำคัญที่พบในจังหวัดสุโขทัยมีอยู่หลายชนิด ได้แก่ หินอ่อน หินปูน พลวง ดินขาว เมงกานีส ฟลูออไรด์ และแร็ดนชาติ นอกจากนี้ยังมีแร่ธาตุที่มีการขุดพบแต่ยังไม่นำมาใช้ประโยชน์ คือ ทองแดงและเหล็ก แหล่งแร่ที่สำคัญของจังหวัดสุโขทัยมีอยู่แถบภูเขาทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือ บริเวณอำเภอศรีสัชนาลัยและอำเภอกู่เสถียร

3.4.4 ทรัพยากรดิน

สภาพดินในจังหวัดสุโขทัย เหมาะสมต่อการเกษตรกรรม โดยเฉพาะการกสิกรรม ประเภทนาข้าว พืชไร่ พืชสวน แบ่งได้ 4 กลุ่มใหญ่ดังนี้

- กลุ่มดินนา ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 27 ของพื้นที่ทั้งหมด พื้นที่ที่มีความลาดชันกระจายในเขตอำเภอศรีรีมาส ศรีสำโรง สวรรคโลก กู่เสถียร ศรีสัชนาลัย และอำเภอศรีนคร
- กลุ่มดินไร่ ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 28 ของพื้นที่ทั้งหมด พื้นที่ที่มีความลาดชันกระจายในพื้นที่เขตอำเภอศรีรีมาส ศรีสำโรง สวรรคโลก กู่เสถียร บ้านด่านลานหอย และอำเภอศรีนคร
- กลุ่มดินต้น ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 18 ของพื้นที่ทั้งหมด กระจายในอำเภอ ศรีสัชนาลัย บ้านด่านลานหอย กู่เสถียร ศรีสำโรง และอำเภอศรีรีมาส
- พื้นที่สูงและภูเขา ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 27 กระจายในอำเภอ ศรีสัชนาลัย บ้านด่านลานหอย กู่เสถียร ศรีสำโรง และอำเภอศรีรีมาส

3.5 หน่วยการปกครอง

การปกครองแบ่งออกเป็น 9 อำเภอ 84 ตำบล 834 หมู่บ้าน 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด 2 เทศบาลเมือง คือ เทศบาลเมืองสุโขทัยธานี และเทศบาลเมืองสวรรคโลก 12 เทศบาลตำบล ได้แก่ เทศบาลตำบลศรีสำโรง เทศบาลตำบลศรีสำหลัก เทศบาลตำบลหาดเสี้ยว เทศบาลตำบลเมืองเก่า เทศบาลตำบลบ้านสวน เทศบาลตำบลบ้านโหนด เทศบาลตำบลทุ่งหลวง เทศบาลตำบลกงไกรลาส เทศบาลตำบลทุ่งเสลี่ยม เทศบาลตำบลศรีนคร เทศบาลตำบลลานหอย และเทศบาลตำบลบ้านกล้วย 77 องค์การบริหารส่วนตำบล และ 6 สถานีตำบล ดังตาราง 3.2

ตาราง 3.2 เขตการปกครอง (อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน) ของจังหวัดสุโขทัย พ.ศ.2543

อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	จำนวน ตำบล	จำนวน หมู่บ้าน	เทศบาล เมือง	เทศบาล ตำบล	อบต.	สภา ตำบล
เมืองสุโขทัย	581.50	9	79	1	2	9	0
สวรรคโลก	586.15	13	114	1	0	12	1
ศรีสำหลัก	2050.51	11	113	0	2	8	3
กงไกรลาส	502.38	11	107	0	1	10	1
ศรีสำโรง	565.73	13	114	0	1	12	0
บ้านด่านลาน หอย	1018.11	7	63	0	1	7	0
ทุ่งเสลี่ยม	569.90	5	49	0	1	5	0
คีรีมาส	521.89	10	99	0	2	9	1
ศรีนคร	199.87	5	49	0	1	5	0
9 อำเภอ	6596.04	84	787	2	11	77	6

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดสุโขทัย สิงหาคม, 2543

3.6 ศาสนา

จังหวัดสุโขทัยมีประชากรส่วนใหญ่นับถือนับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 99.80 และนับถือศาสนาคริสต์ ร้อยละ 0.20 วัดในจังหวัดสุโขทัย มีจำนวน 213 แห่ง สำนักสงฆ์ 147 แห่ง โบสถ์คริสต์ 4 แห่ง มีจำนวนพระภิกษุ 2, 836 รูป สามเณร 462 รูป

โดยการศึกษาครั้งนี้จะทำการสำรวจในพื้นที่ตำบลธานี ตำบลยางซ้าย ตำบลปากแคว และตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย มีรายละเอียดดังนี้

ตำบลธานี : ตำบลธานีถือได้ว่าเป็นแหล่งเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัด เนื่องจาก สภาพโดยทั่วไปนั้นจะประกอบไปด้วยพื้นที่เศรษฐกิจต่างๆ เช่น ตลาดเทศบาลเมืองสุโขทัย สถานที่ราชการต่างๆ เป็นต้นตำบลธานีตั้งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดสุโขทัย มีอาณาเขตการปกครองติดต่อกับการปกครองข้างเคียงดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับอำเภอศรีสำโรง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอพรหมพิราม (จังหวัดพิษณุโลก) และอำเภอกงไกรลาส
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอศรีมามาศ
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับอำเภอบ้านด่านลานหอย

ตำบลยางซ้าย : ตำบลยางซ้ายมีสภาพเดิมเป็นที่ราบลุ่มมีประชาชนมาตั้งบ้านเรือนอยู่ริมแม่น้ำยมฝั่งด้านซ้ายของแม่น้ำซึ่งมีต้นยางบ้านจั่นอยู่หนาแน่นมากเป็นต้นยางที่ขึ้นตามธรรมชาติ เมื่อมีประชาชนไปตั้งบ้านเรือนอยู่มากขึ้น จึงตั้งชื่อตำบลเป็น ตำบลยางซ้าย มาประมาณ 100 กว่าปี มาแล้วมาจนถึงปัจจุบันนี้ สภาพทั่วไปเป็นที่ลุ่มน้ำอยู่ติดกับแม่น้ำยมด้านซ้าย และขวาวาวประมาณ 5 กิโลเมตร มีบ้านเรือนอยู่เรียงรายติดต่อกัน เป็นพื้นที่น้ำท่วมทุกปี เป็นดินที่อุดมสมบูรณ์มาก มีถนนติดต่อหมู่บ้านทั้ง 2 ฝั่งตลอดแนวหมู่บ้าน จำนวนประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล 9,672 คน และจำนวนหลังคาเรือน 2,562 หลังคาเรือน ประชาชนมีอาชีพหลัก คือ ทำนา ทำสวน ทำไร่ ค้าขาย และเลี้ยงสัตว์ อาชีพเสริม คือ ทำไร่ยาสูบ ทำสวนผัก ทำสวนผลไม้ และรับจ้าง มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลอื่นๆดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับ	ตำบลธานี อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย
ทิศใต้	ติดกับ	ตำบลปากพระ อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย
ทิศตะวันออก	ติดกับ	ตำบลบ้านหลุม อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย
ทิศตะวันตก	ติดกับ	ตำบลบ้านป้อม อำเภอกีรีมาศ ตำบลหนองหญ้าปล้อง อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

ตำบลปากแคว: ตำบลปากแคว ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของที่ว่าการอำเภอเมืองสุโขทัย มีการปกครองแบบส่วนภูมิภาค โดยองค์การบริหารส่วนตำบลปากแคว ตำบลปากแควมีแม่น้ำไหลผ่านสมัยก่อนชาวบ้านเรียกว่า "บ้านปากแม่น้ำ" หลังจากที่มีการตั้งเป็นตำบลจึงใช้คำว่า "ปากแคว" ซึ่งมีความหมายว่า มีที่ตั้งอยู่บริเวณปากแม่น้ำก่อนเข้าสู่ตัวเมืองสุโขทัย จึงเรียก "ปากแคว" จนถึงปัจจุบันนี้ สภาพทั่วไปเป็นที่ราบอยู่ตอนเหนือของตัวอำเภอเมืองสุโขทัย ลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทราย มีความอุดมสมบูรณ์มาก สามารถปลูกพืชได้ตลอดปี เช่น ยาสูบ ข้าวโพด ข้าว มะเขือ ถั่ว เป็นต้น มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลอื่นๆดังนี้

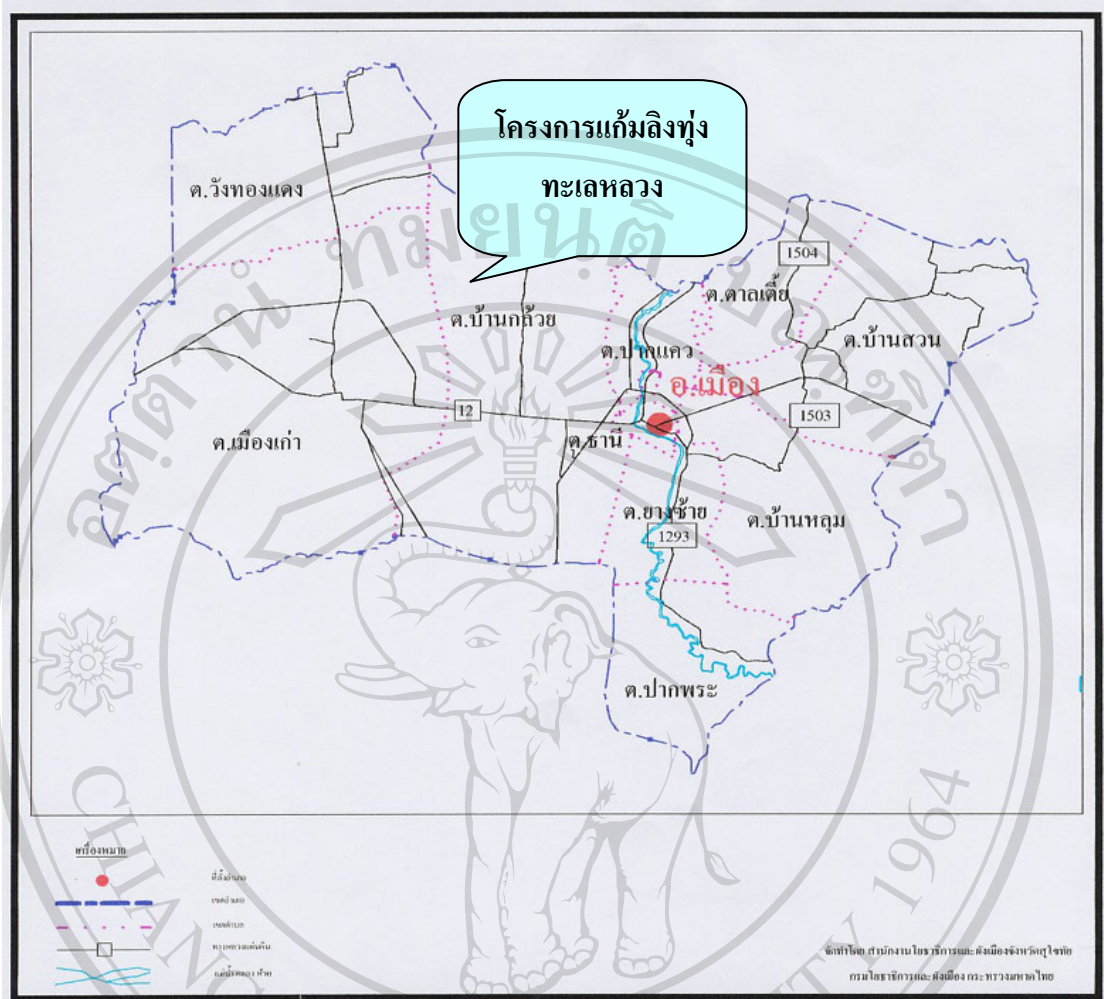
ทิศเหนือ	ติดกับ	ตำบลทับผึ้ง อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย
ทิศใต้	ติดกับ	ตำบลธานี อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย
ทิศตะวันออก	ติดกับ	ตำบลตาลเตี้ย ตำบลบ้านหลุม อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย
ทิศตะวันตก	ติดกับ	ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

ตำบลบ้านกล้วย: ตำบลบ้านกล้วยเป็นตำบลเก่าแก่ตั้งมานานพร้อมกับ อำเภอเมืองสุโขทัย การปกครองในส่วนท้องถิ่น โดยมี อบต.บ้านกล้วย ต.บ้านกล้วย มีแม่น้ำสายหลักที่สำคัญเป็นเส้นเลือดหล่อเลี้ยงชาวตำบลบ้านกล้วยมาจนถึงปัจจุบัน คือ คลองแม่ลำพัน ต.บ้านกล้วย ประกอบด้วยหมู่บ้านจำนวน 11 หมู่บ้าน คือ บ้านกล้วย บ้านเหนือวัด บ้านขวาง บ้านเพชรไฟ บ้านทางคลอง บ้านเหมืองน้ำหัก บ้านคลองยาง บ้านนาโพธิ์ บ้านตะพังมะกอก บ้านนาทุ่ง และ บ้านในดอน สภาพทั่วไปเป็นที่ราบอยู่ในเขตอำเภอเมือง มีการคมนาคมสะดวกซึ่งตำบลบ้านกล้วยเป็นที่ตั้งของโครงการแก้มลิงทุ่งทะเลหลวง จังหวัดสุโขทัย ประชาชนมีอาชีพหลัก คือ ทำนา มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลอื่นๆดังนี้

- ทิศเหนือ   ติดกับ   ตำบลวังใหญ่ อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย
- ทิศใต้   ติดกับ   ตำบลบ้านป้อม ตำบลนาเชิงคีรี อำเภอกีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย
- ทิศตะวันออก   ติดกับ   ตำบลปากแคว ตำบลยางซ้าย อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัด
สุโขทัย
- ทิศตะวันตก   ติดกับ   ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

สาเหตุที่ทำให้ผู้วิจัยเลือกตำบลธานี ตำบลยางซ้าย ตำบลปากแคว และตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย เนื่องจาก เป็นพื้นที่เศรษฐกิจของจังหวัดสุโขทัยซึ่งได้รับผลกระทบจากปัญหาน้ำท่วมอย่างต่อเนื่องทุกปี โดยเฉพาะตำบลธานีและตำบลปากแควที่ถือว่าเป็นแหล่งเศรษฐกิจหลักของจังหวัดสุโขทัยจากปัญหาน้ำท่วมที่ผ่านมาได้สร้างความเสียหายอย่างมากมาย และตำบลบ้านกล้วยยังถือว่าเป็นที่ตั้งของโครงการแก้มลิงทุ่งทะเลหลวง ดังภาพ 3.2 ส่วนตำบลยางซ้ายก็ถือว่าเป็นพื้นที่เกษตรกรรมที่สำคัญลำดับต้นของจังหวัดที่ต้องประสบกับปัญหาน้ำท่วมเช่นเดียวกัน คาดว่าหาก โครงการฯดำเนินการเสร็จจะสามารถบรรเทาปัญหาน้ำท่วมและน้ำแล้งได้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ที่มา: สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดสุโขทัย

ภาพ 3.2 แผนที่เทศบาลเมืองสุโขทัย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved